

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

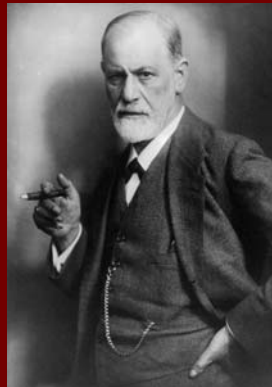
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0969
Název školy	Gymnázium Česká a Olympijských nadějí, České Budějovice, Česká 64
Název materiálu	VY_32_INOVACE_ZV_1_5E_SEK_02_FREUDOVA_TEORIE_PSYCHOSEXUALNIHO_VYVOJE
Autor	Mgr. Vlastimil Sekyrka
Tematický okruh	Základy společenských věd – Vývojová psychologie
Ročník	1.a KVINTA
Datum tvorby	6. 2. 2013
Anotace	Studenti se seznámí s pohledem S. Freuda na vývoj jedince a úskalí jednotlivých stádií. Na závěr si mohou v doplňovacím cvičení ověřit, jak si osvojili Freudovu terminologii.
Metodický pokyn	Např.: prezentace je určena jako výklad do hodiny i jako materiál k samostudiu Možnosti využití: promítání, práce jednotlivců nebo dvojic u PC, vtištění pracovního listu
Pokud není uvedeno jinak, použitý materiál je z vlastních zdrojů autora	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VYBRANÉ VÝVOJOVÉ TEORIE JEDINCE

I. Freudova teorie psychosexuálního vývoje

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Sigmund_Freud_LIFE.jpg

Autor a jeho teorie

- světově proslulý rakouský psychiatr S. Freud (1856 -1939)
- sexuální pud hraje významnou roli při vývoji jedince
- klíčovým časem jsou počáteční léta života a dětství
- děti se snaží získávat slast (maximální libost) prostřednictvím různých částí svého těla
- v průběhu vývoje dochází k přesunu erotogenních zón těla
- v rámci každého stádia řeší jedinec konflikt **mezi pudovými tendencemi** (např. nasycení, vyprázdnění, čili uspokojení sama sebe) a **působením společenského okolí** (příkazy rodičů, konvence, morálka...)
- jeho teorie je zaměřená na **gender identitu a přijetí sexuální role jedince**
- neproběhne-li vývoj zdárně, může dojít k **ustrnutí jedince v určitém období**

Pět vývojových stádií

- **1. Orální stadium** - z lat. os = ústa
 - pocit slasti spojen s přijímáním potravy
 - zahrnuje rty a vnitřek úst, sání a polykání
 - tzn., že zdrojem libosti je stimulace orální zóny těla
 - kolem 1. roku
 - nedostatečný průběh tohoto stádia přivodí dle Freuda tzv. **fixaci**
 - jedinec předčasně odstavený neprožil dostatek slasti z kojení a je **orálně fixovaný** – to se projevuje závislostí na jídle, pití, kouření, cucáním tužek, kousáním nehtů...

■ 2. Anální stadium - z lat. anus = řiť

- pocit slasti spojen se spontánním uvolněním konečníku (vyměšování a hraní si s výkaly)
- později v průběhu nácviku k udržování čistoty se objevuje ovládní vyměšování
- tzn., že již nejsou slastné zážitky tolerovány a zdroj uspokojení je odstraněn
- mezi 2. - 3. rokem
- nedostatečný průběh vývoje: jedinec je **análně fixovaný** - nadměrný strach o čistotu, sklony k šetření, zadržování, lakotě...

- **3. Falické stadium** – z řec. falus = pyj, penis; označení období se vztahuje na obě pohlaví
 - pocit slasti spojen s pohlavními orgány
 - zkoumá vlastní pohlavní orgány, hraje si s nimi
 - pozoruje anatomické rozdíly mezi muži a ženami
 - mezi 3. - 6. rokem
 - chlapci i dívky touží po rodiči opačného pohlaví
 - liší se však v tom, jak tuto situaci řeší:

- u chlapců vzniká tzv. **Oidipův komplex** - chlapec pociťuje sexuální přitažlivost ke své matce
 - vůči rodiči stejného pohlaví prožívá nepřátelství (touha odstranit zabitím rivala stojícího na cestě k matčině přízni)
 - zároveň zakouší strach, že otec, který je silnější, odhalí jeho skrytá přání a za trest jej připraví o jeho falus
 - tento „kastroční komplex“ je vyřešen tím, že se chlapec ze strachu z kastrace identifikuje s otcem a přisvojí si jeho hodnoty, postoje a chování

- u dívek se hovoří o **Elektřině komplexu** -děvče je eroticky přitahováno ke svému otci
 - je frustrováno, neboť postrádá část anatomie svého otce - penis
 - ztrátu penisu si touží vynahradit touhou mít dítě se svým otcem
 - těchto nereálných představ se později vzdává
 - konflikt se nakonec vyřeší identifikací s rodičem stejného pohlaví, děvče je jako matka
 - nezdravý průběh fal. období s sebou nese neurotické obtíže v dospělosti, promiskuitu či pohlavní zdrženlivost

- **4. Obd. latence** – z lat. latex = skrytý, bezpříznakový
 - psych. energie (libido) soustředěna na práci ve škole a mimoškolní činnost
 - klidové období a zdánlivý spánek sex. impulzů
 - menší zaměření na své tělo
 - je to období stability přicházející po bouřlivém falickém období
 - mezi 6. - 12. rokem

- **5. Genitální stádium** - z lat. genitalis = plodící, rodící, pohlavní
 - závěrečné stádium, hormonální změny probouzí utlumené sex. podněty
 - navazování heterosexuálních vztahů
 - dosahuje pravých erotických vztahů, vstup do dospělosti...
 - volba partnera je závislá na předchozích stádiích
 - dle Freuda je opakováním oidipovské volby (chlapec si mnohdy volí dívku podobnou matce, dívka si volí chlapce podobného otci)
 - jedinec se učí lásku vyžadovat i dávat
 - začíná v pubertě, na počátku dospívání (okolo 12 let)
- pokud v předchozích obdobích došlo k nějakému narušení, pak se vstup do dospělosti může projevat vznikem: perverze, neurotismu, neplnohodnotně prožívanou sexualitou

■ Závěr:

- jeho teorie přináší zajímavé poznatky
- často bývá chápána zúženě (zaměření jen na sexuální chování)
- jde zde i konflikty např. mezi dětstostí a zralostí, instinktivními touhami a společenskými normami
- vyřešení těchto konfliktů zdárně ovlivňuje povahový vývoj a společenský život jedince
- ne vše lze klinicky ověřit
- proto jeho poznatky dodnes vyvolávají otázky a spekulace

Otestuj si osvojené znalosti - doplň správné pojmy:

*Freudova teorie psychosexuálního vývoje je rozdělena do.....
stádií. Pokud jedinec neprošel zdárně některým z nich, dochází
k.....v určitém období. Jestliže jedinec
nadměrně inklinuje ke kouření, kousání nehtů, ocucávání tužek
apod., tak pak je dle Freuda V případě,
že má člověk tendenci k přehnané čistotě či šetrnosti, pak je
..... . V době tzv. falického stádia se chlapci musí
vyrovnat s konfliktem vůči svému otci. Freud ho nazývá
Dívky se musí naopak vyrovnat s konfliktem vůči své matce. Ten je
označován jako..... . Genitální stadium
chápe jako opakování oidipovské volby. Tím chce říci, že chlapci i
dívky si většinou vybírají takové partnery, kteří..... .*

Zdroje:

- ATKINSON, Rita, L.a kol. Psychologie. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-640-3
- ČÁP, Jan, MAREŠ, Jiří. Psychologie pro učitele. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X
- DOLEŽALOVÁ, Ladislava, VLKOVÁ, Marie. Občanský a společenskovední základ. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7402-060-5
- DRAPELA, Victor, J. Přehled teorií osobnosti. 1. vyd. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-134-7
- FÜRST, Maria. psychologie. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-199-0
- HUNT, Morton. Dějiny psychologie. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-386-2
- LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana. Vývojová psychologie. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2006. ISBN 80-247-1284-9
- KOL.AUTORŮ:Občanský a společenskovední základ. 1. vyd. Brno: Computer Press, a. s., 2009. ISBN 978-80-251-2631-8
- NAKONEČNÝ, Milan. Encyklopedie obecné psychologie. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0625-7
- PLHÁKOVÁ, Alena. Dějiny psychologie. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2006. ISBN 80-247-0871-X
- ŘÍČAN, Pavel. Cesta životem. 2. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-829-5
- Soubor:Sigmund Freud LIFE.jpg [cit. 25. 1. 2013]. dostupný na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Sigmund_Freud_LIFE.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Sigmund_Freud_LIFE.jpg)